DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

9. november 2006 *

I sag C-344/05 P,

angående appel i henhold til artikel 56 i Domstolens statut, iværksat den 21. september 2005,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved L. Lozano Palacios og H. Kraemer, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

appellant,

den anden part i appelsagen:

Joël De Bry, tjenestemand ved Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, med bopæl i Woluwe-St-Lambert (Belgien), ved avocat S. Orlandi, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger i første instans,

* Processprog: fransk.

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C.W.A. Timmermans, og dommerne R. Schintgen, J. Klučka, R. Silva de Lapuerta og L. Bay Larsen (refererende dommer),

generaladvokat: M. Poiares Maduro
justitssekretær: R. Grass,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 13. juli 2006,

afsagt følgende

Dom

1 Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber har i denne appel nedlagt påstand om ophævelse af dom afsagt af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans den 12. juli 2005, De Bry mod Kommissionen (sag T-157/04, Sml. Pers. I-A, s. 199, og II, s. 901, herefter »den appellerede dom«), hvorved Retten annullerede Kommissionens afgørelse af 26. maj 2003 (herefter »den omtvistede afgørelse«) om stadfæstelse af tjenestemand Joël De Brys karriereudviklingsrapport for tidsrummet fra den 1. juli 2001 til den 31. december 2002.

Retsforskrifter

2 Artikel 26, stk. 1 og 2, i vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber, som affattet på tidspunktet for nærværende sags omstændigheder (herefter »vedtægten«) bestemmer:

»Akterne vedrørende den enkelte tjenestemand skal omfatte:

a) samtlige dokumenter, der vedrører hans tjenesteforhold, samt enhver bedømmelse af hans kvalifikationer, indsats eller adfærd

b) tjenestemandens bemærkninger til disse dokumenter.

Alle dokumenter skal registreres, nummereres og indsættes fortløbende; institutionen kan ikke mod en tjenestemand påberåbe sig eller gøre gældende de under litra a) nævnte dokumenter, medmindre tjenestemanden er blevet gjort bekendt med dem, før de blev indsat i akterne.«

3 Vedtægtens artikel 43 bestemmer:

»Regelmæssigt og mindst hver andet år udfærdiges der for hver tjenestemand, med undtagelse af tjenestemænd i lønklasserne A1 og A2, en udtalelse vedrørende hans kvalifikationer, tjenstlige indsats og adfærd i henhold til de betingelser, hver institution fastsætter i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 110.

Tjenestemanden gøres bekendt med udtalelsens indhold. Han har ret til at tilføje enhver bemærkning, han finder nødvendig.«

4 Vedtægtens artikel 110, stk. 1 og 2, bestemmer, at de almindelige gennemførelsesbestemmelser til vedtægten vedtages af hver institution efter høring af personaleudvalget og efter udtalelse fra vedtægtsudvalget, hvorefter de bekendtgøres for personalet.

5 Kommissionen vedtog den 26. april 2002 en beslutning vedrørende de almindelige gennemførelsesbestemmelser til vedtægtens artikel 43 (herefter »gennemførelsesbestemmelserne til artikel 43«), hvorved den indførte en ny bedømmelsesordning.

6 Artikel 1 i gennemførelsesbestemmelserne til artikel 43 bestemmer, at der hvert år skal udfærdiges en karriereudviklingsrapport.

7 Artikel 7 og 8 fastsætter bedømmelsesproceduren. Efter en selvbedømmelse, som foretages af den bedømte tjenestemand, og en samtale mellem denne og bedømmeren, hans afdelingschef, udfærdiges karriereudviklingsrapporten af bedømmeren og valideringsbedømmeren, der er førstnævntes overordnede, hvorefter udtalelsen fremsendes til den pågældende. Den bedømte tjenestemand kan herefter anmode om en samtale med valideringsbedømmeren, som enten kan ændre eller stadfæste karriereudviklingsrapporten. Denne fremsendes atter til den pågældende. Den bedømte tjenestemand kan herefter anmode valideringsbedømmeren om at indbringe rapporten for det paritetiske bedømmelsesudvalg (herefter »bedømmelsesudvalget«). Dette udvalg efterprøver, om karriereudviklingsrapporten er behørigt udfærdiget, er objektiv, og er i overensstemmelse med de normale

bedømmelsesnormer. Udvalget efterprøver ligeledes, om proceduren er blevet fulgt korrekt, navnlig proceduren vedrørende samtalerne og fristerne. Herefter afgiver udvalget en begrundet udtalelse. Denne udtalelse meddeles den bedømte tjenestemand, bedømmeren og valideringsbedømmeren og fremsendes til appelbedømmeren, der er valideringsbedømmerens overordnede, og som enten stadfæster eller ændrer karriereudviklingsrapporten, inden den fremsendes til den pågældende. Hvis appelbedømmeren fraviger de anbefalinger, der indeholdes i bedømmelsesudvalgets udtalelse, skal han begrunde sin afgørelse.

8 Kommissionen offentliggjorde i juli 2002 et dokument benævnt »Bedømmelsessystem for personalets karriereudvikling — vejledning« (herefter »bedømmelsesvejledningen«). Ifølge denne vejledning skal karriereudviklingsrapporten vedrøre hver tjenestemands kvalifikationer, tjenstlige indsats og adfærd. For hver af de tre bedømmelsesrubrikker er der fastsat en karakterskala, hvorefter der for hver rubriks vedkommende henholdsvis kan gives maksimum seks, ti og fire point.

Tvistens baggrund

9 For Joël De Bry, der er tjenestemand i lønklasse A5 ved Kommissionens Generalsekretariat, blev der den 18. februar 2003 udfærdiget en karriereudviklingsrapport for tidsrummet fra den 1. juli 2001 til den 31. december 2002.

10 I henhold til gennemførelsesbestemmelserne til artikel 43 anmodede han om en ændring af bedømmelsen. Den 19. marts 2003 foretog valideringsbedømmeren visse ændringer i de beskrivende bemærkninger, men de tildelte karakterer forblev uændrede.

11 I rubrikken »Tjenstlig adfærd« blev følgende bemærkning tilføjet:

»De Bry er altid rede til at udføre overarbejde i ugens løb eller i weekenden for at færdiggøre sit arbejde. Denne beredvillighed til at arbejde uden for de normale arbejdstider indebærer dog ofte, at han ikke overholder den normale arbejdstid.«

12 Den 26. marts 2003 anmodede Joël De Bry om, at rapporten blev forelagt bedømmelsesudvalget. Hans appel blev forkastet ved den omtvistede afgørelse, der blev truffet af appelbedømmeren.

13 Den 26. august 2003 indgav Joël De Bry en klage i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2. Ansættelsesmyndigheden forkastede klagen den 6. januar 2004.

Sagen ved Retten og den appellerede dom

14 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 22. april 2004 anlagde Joël De Bry sag med påstand om annullation af den omtvistede afgørelse.

15 Joël De Bry fremførte hovedsagelig fire anbringender til støtte for sin annullationspåstand:

— tilsidesættelse af vedtægtens artikel 14, hvorefter en tjenestemand, der under udøvelsen af sit erhverv skal tage stilling til et anliggende, i hvis behandling eller afgørelse, han har en sådan personlig interesse, at det ville kunne få indflydelse på hans uafhængighed, skal underrette ansættelsesmyndigheden herom

— tilsidesættelse af begrundelsespligten

— manglende sammenhæng mellem visse beskrivende bemærkninger og den hertil svarende karakter

— tilsidesættelse af retten til kontradiktion.

16 Sagsøgeren gjorde under det fjerde anbringende gældende, at kritikken vedrørende hans manglende overholdelse af arbejdstiden kun kunne foreholdes ham i karriereudviklingsrapporten, såfremt tjenestemanden havde haft mulighed for forudgående at gøre bemærkninger herom, hvilket ikke var tilfældet i denne sag. Den påståede manglende punktlighed burde på det tidspunkt, hvor den indtraf, have givet anledning til påmindelser, hvorved sagsøgeren havde kunnet fremføre sin opfattelse.

17 Retten opfordrede Kommissionen til at tage stilling til den eventuelle relevans, i forbindelse med den omstridte bedømmelsesprocedure, af vedtægtens artikel 26 og retspraksis, hvorefter formålet med denne bestemmelse er at sikre overholdelse af tjenestemandens ret til kontradiktion.

18 Kommissionen anførte i sin besvarelse, at vedtægtens artikel 26 forudsætter, at der foreligger »akter«, og ikke indeholder noget krav om etablering af sådanne, navnlig ikke i form af skriftlige advarsler til tjenestemændene.

19 Retten gav i den appellerede doms præmis 94 sagsøgeren medhold i det fjerde anbringende og fastslog for så vidt angår kritikken vedrørende arbejdstiderne, at Kommissionen havde tilsidesat den ret til kontradiktion, som er sikret i vedtægtens artikel 26.

20 Følgelig gav Retten i samme doms præmis 95 og 96 også sagsøgeren medhold i det tredje anbringende under henvisning til, at eftersom konstateringen af en manglende punktlighed var kendt ulovlig, måtte kritikken heraf anses for ikke at være indeholdt i karriereudviklingsrapporten, hvorfor sammenhængen mellem karakteren »tilfredsstillende« og bemærkningerne i rubrikken »Tjenstlig adfærd« herved i betydelig grad var blevet berørt.

21 Retten forkastede de øvrige anbringender, som sagsøgeren havde fremført.

22 Retten annullerede endelig den omtvistede afgørelse og tilpligtede Kommissionen at betale sagens omkostninger.

23 Retten fastslog i den appellerede doms præmis 83, at overholdelsen af den bedømte tjenestemands ret til kontradiktion indebærer, at sådanne faktiske omstændigheder som i denne sag, for at kunne gøres gældende over for ham, skal være angivet i »akter« som omhandlet i vedtægtens artikel 26, stk. 1 og 2, og forudgående indsat i hans personlige sagsmappe eller i hvert fald forudgående meddelt ham.

24 Retten fastslog i dommens præmis 86, at tjenestemanden ved en skriftlig advarsel rettidigt burde være foreholdt den manglende punktlighed, altså inden for en rimelig frist efter den foreholdte adfærd, således at han havde kunnet forsvare sine interesser enten ved at bestride kritikken eller ved at ændre sin adfærd, eventuelt blot med henblik på at opnå en bedre bedømmelse, idet hans ret til kontradiktion, som er sikret ham i vedtægtens artikel 26, ellers ville være tilsidesat.

25 Retten fastslog desuden i den appellerede doms præmis 91, at punkt 3.1 i bedømmelsesvejledningen, som Kommissionen har pålagt sig selv at følge som adfærdskodeks, opfordrer bedømmerne til under hele bedømmelsesperioden at indsamle eksempler på arbejder og bevare genparter heraf eller udfærdige notater. Retten fastslog i den appellerede doms samme præmis, at i henhold til punkt 3.2 i bedømmelsesvejledningen skal den gensidige udveksling af oplysninger vedrøre bestemte dele af adfærden og foretages hurtigst muligt efter et arbejde.

Parternes påstande ved Domstolen

26 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Den appellerede dom ophæves.

— Domstolen træffer selv afgørelse i sagen og giver Kommissionen medhold i de nedlagte påstande i første instans og frifinder følgelig Kommissionen.

— Subsidiært: Sagen hjemvises til Retten.

— Joël De Bry tilpligtes at afholde sagens omkostninger, herunder hans egne omkostninger ved sagen for Retten.

27 Joël De Bry har nedlagt følgende påstande:

— Appellen forkastes som åbenbart ugrundet.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Om appellen

28 Appellanten har fremført et enkelt anbringende om ophævelse, der er opdelt i to led, og som støttes på en rettergangsfejl, som Retten har begået dels ved anvendelsen af princippet om overholdelse af retten til kontradiktion, dels ved anvendelsen af vedtægtens artikel 26, stk. 2.

Parternes argumenter

29 Kommissionen har under det første led af dette anbringende anført, at Retten har tilsidesat rækkevidden af det generelle princip om overholdelse af retten til kontradiktion.

30 Kommissionen har anført, at denne ret udelukkende finder anvendelse under selve den procedure, som kan føre til vedtagelse af en bebyrdende retsakt.

31 Retten til kontradiktion indebærer ikke en forpligtelse for ophavsmanden til en bebyrdende retsakt til forudgående at tilstille den pågældende person en advarsel inden indledningen af en procedure.

32 Kommissionen har under det andet led af anbringendet anført, at forpligtelsen, som Retten har fastlagt, til skriftligt at angive et faktisk forhold, der kan foreholdes en tjenestemand, ikke følger af vedtægtens artikel 26, stk. 2.

33 Denne bestemmelse forudsætter, at der foreligger »akter« som omhandlet i artiklens stk. 1, litra a). Bestemmelsen fastsætter ingen forpligtelse til at etablere sådanne akter.

34 Joël De Bry har anført, at formålet med vedtægtens artikel 26 er at sikre overholdelsen af tjenestemandens ret til kontradiktion. Denne artikel skal hindre, at ansættelsesmyndighedens afgørelser om den bedømte tjenestemands administrative stilling og karriere træffes på grundlag af forhold vedrørende vedkommendes adfærd, som hverken er indsat i hans personlige aktmappe eller meddelt den pågældende.

35 Retten har derfor i henhold til fast praksis med føje annulleret den omtvistede afgørelse.

36 Joël De Bry har tilføjet, at Retten reelt burde have efterprøvet, om Kommissionen ved udfærdigelsen af karriereudviklingsrapporten havde anvendt de nye interne retningslinjer, som navnlig følger af bedømmelsesvejledningens punkt 3.1, hvilke retningslinjer den er forpligtet til at overholde.

Domstolens bemærkninger

37 Det bemærkes, at ifølge fast retspraksis udgør retten til kontradiktion under en hvilken som helst procedure, der indledes over for en person, og som kan føre frem til en retsakt, der indeholder et klagepunkt imod denne, et grundlæggende fællesskabsretligt princip, der skal overholdes, selv i tilfælde, hvor der ikke foreligger regler for den pågældende procedure (jf. bl.a. dom af 10.7.1986, sag 234/84, Belgien mod Kommissionen, Sml. s. 2263, præmis 27, og af 5.10.2000, sag C-288/96, Tyskland mod Kommissionen, Sml. I, s. 8237, præmis 99).

38 Dette princip indebærer, at den pågældende person skal være i stand til effektivt at fremkomme med sit synspunkt vedrørende forhold, som kan foreholdes ham i en kommende retsakt (jf. i denne retning dommen i sagen Belgien mod Kommissionen, præmis 27, og dom af 3.10.2000, sag C-458/98 P, Industries des poudres sphériques mod Rådet, Sml. I, s. 8147, præmis 99).

39 Det bemærkes dog, at det grundlæggende princip om overholdelse af retten til kontradiktion som en procesretlig garanti for så vidt angår De Europæiske Fællesskabers bedømmelse af deres personale ikke kan fortolkes således, at det indebærer, at der inden proceduren, der fører til en sådan bedømmelse, forudgående foreligger en advarselspligt.

40 Denne konstatering ændres ikke af vedtægtens artikel 26, stk. 1 og 2, for så vidt som det heri bestemmes, at de dokumenter, der vedrører tjenestemandens kvalifikationer, indsats eller adfærd, for at kunne gøres gældende mod ham, forudgående skal meddeles den pågældende inden indsættelsen i hans personlige aktmappe.

41 Disse bestemmelser, hvis formål er at sikre tjenestemandens ret til kontradiktion (jf. bl.a. dom af 28.6.1972, sag 88/71, Brasseur mod Parlamentet, Sml. 1972, s. 131, org.ref.: Rec. s. 499, præmis 11, og af 12.2.1987, sag 233/85, Bonino mod Kommissionen, Sml. s. 739, præmis 11), vedrører alle eksisterende dokumenter. Disse bestemmelser er til hinder for, at sådanne dokumenter under bedømmelsesproceduren gøres gældende over for den bedømte tjenestemand uden først at være blevet meddelt denne inden indsættelsen i hans personlige aktmappe. Bestemmelserne indebærer ikke en pligt til forudgående etablering af akter, der indeholder en angivelse af alle de forhold, som foreholdes den pågældende.

42 Ligesom det grundlæggende princip selv indeholder vedtægtens artikel 26 altså ikke nogen forudgående advarselspligt.

43 Det grundlæggende princip om overholdelse af retten til kontradiktion skal gøre det muligt for den pågældende under bedømmelsesproceduren at forsvare sig over for påstande om forhold, der kan foreholdes ham. Dette formål er bl.a. gennemført ved vedtægtens artikel 26, stk. 1 og 2, samt ved gennemførelsesbestemmelserne til artikel 43, der sikrer overholdelsen af retten til kontradiktion under hele proceduren, således som det fremgår af nærværende doms præmis 7.

44 Formålet med det grundlæggende princip om overholdelse af retten til kontradiktion er heller ikke at gøre det muligt for tjenestemanden at tilpasse sin fremtidige adfærd, således at han kan undgå, at forhold, der er godtgjort, reelt kan foreholdes ham. Som generaladvokaten har understreget i punkt 53 og 54 i forslaget til

afgørelse, udgør en forbedring af hans tjenstlige adfærd et mål, som overskrider anvendelsesområdet for retten til kontradiktion, idet dette mål reelt kan opnås ved selve bedømmelsesrapporten.

45 Retten har ved i den appellerede doms præmis 83 og 86 at have fastslået, at der foreligger en tilsidesættelse af retten til kontradiktion, som er sikret ved vedtægtens artikel 26, når der ikke foreligger en forudgående skriftlig advarsel, derfor såvel tilsidesat det grundlæggende princip om overholdelse af ret til forsvar som vedtægtens artikel 26.

46 Denne konklusion ændres ikke af den begrundelse, der er indeholdt i den appellerede doms præmis 91 vedrørende bedømmelsesvejledningen, som Kommissionen ifølge Retten har forpligtet sig til at overholde som en adfærdskodeks.

47 Selv om kapitel 3 i bedømmelsesvejledningen bestemmer, at der skal ske en »konstruktiv udveksling af oplysninger [...] regelmæssigt og rettidigt«, under henvisning til »bestemte dele af adfærden«, »hurtigst muligt efter et arbejde«, og opfordrer bedømmeren til »at indsamle eksempler på arbejder [...], og at opbevare kopi heraf eller udfærdige noter«, bestemmer den ligeledes, at denne oplysningsudveksling skal ske »ved f.eks. formelle og uformelle vurderinger og en personlig samtale«. Kapitel 3 indeholder derfor intet krav om en systematisk udfærdigelse af en skriftlig advarsel for ethvert forhold, der kan foreholdes den pågældende.

48 Det bemærkes endelig, at på grund af de retlige fejl, som Retten har begået ved fortolkningen af det grundlæggende princip om overholdelse af retten til kontradiktion og af vedtægtens artikel 26, har den efterfølgende i den appellerede doms præmis 95 og 96 fejlagtigt fastslået, at der foreligger en manglende sammenhæng, der påvirker indholdet af karriereudviklingsrapporten, og derefter tiltrådt det for Retten fremførte tredje anbringende (jf. nærværende doms præmis 20).

49 Det fremgår af det anførte, at den appellerede dom delvis må ophæves, for så vidt Retten herved annullerede den omtvistede afgørelse på grund af tilsidesættelse af retten til kontradiktion, som er sikret ved vedtægtens artikel 26, og følgelig på grund af manglende sammenhæng mellem de beskrivende bemærkninger og den hertil svarende karakter for så vidt angår kritikken om manglende overholdelse af arbejdstiden.

Konsekvenserne af den appellerede doms ophævelse

50 I henhold til artikel 61, stk. 1, i Domstolens statut kan Domstolen, når den ophæver den af Retten trufne afgørelse, selv træffe endelig afgørelse, hvis sagen er moden til påkendelse.

51 Denne bestemmelse må finde anvendelse i denne sag, eftersom sagen reelt er moden til påkendelse.

Anbringendet om tilsidesættelse af retten til kontradiktion

52 Det fremgår af de i nærværende doms præmis 37-44 angivne grunde, at hverken det grundlæggende princip om overholdelse af retten til kontradiktion eller vedtægtens artikel 26, stk. 1 og 2, kræver, at muligheden for at foreholde en tjenestemand et forhold i dennes karriereudviklingsrapport er betinget af, at der inden den procedure, der fører til udfærdigelsen heraf, udfærdiges en skriftlig advarsel, samt af, at denne meddeles den pågældende.

53 Sagsøgeren kan derfor ikke gives medhold i klagepunktet om, at Kommissionen i den omtvistede karriereudviklingsrapport har foreholdt ham en manglende overholdelse af arbejdstiden uden inden bedømmelsesproceduren at have tilstillet ham påmindelser.

54 Anbringendet om tilsidesættelse af retten til kontradiktion må derfor forkastes.

Anbringendet om manglende sammenhæng mellem visse beskrivende bemærkninger og den hertil svarende karakter for så vidt angår kritikken om manglende overholdelse af arbejdstiden

55 Da konstateringen om tjenestemandens manglende punktlighed ikke er blevet kendt retsstridig, må kritikken beroende herpå anses for behørigt at være optaget i den omtvistede karriereudviklingsrapport.

56 Under disse omstændigheder er sammenhængen mellem karakteren »tilfredsstillende« og bemærkningerne i rubrikken »Tjenstlig adfærd« ikke berørt.

57 Heraf følger, at anbringendet om manglende sammenhæng mellem visse beskrivende bemærkninger og den hertil svarende karakter også må forkastes for så vidt angår kritikken om manglende overholdelse af arbejdstiden.

58 Det fremgår af det anførte, at Kommissionen må frifindes.

Sagens omkostninger

59 Det fremgår af procesreglementets artikel 122, stk. 1, at såfremt der gives appellanten medhold, og Domstolen selv endeligt afgør sagen, træffer den afgørelse om sagens omkostninger. I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, første afsnit, der ligeledes i henhold til procesreglementets artikel 118 finder anvendelse på appelsager, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. I henhold til procesreglementets artikel 70, der i henhold til procesreglementets artikel 122, stk. 2, også finder anvendelse ved appel iværksat af institutionerne, bærer institutionerne dog i tvister mellem Fællesskaberne og deres ansatte selv deres egne omkostninger.

60 Joël De Bry har ikke fået medhold i denne sag, og Kommissionen har nedlagt påstand om, at han pålægges at betale sagens omkostninger. I henhold til nævnte bestemmelser i procesreglementet bestemmes derfor, at hver part bærer deres egne omkostninger under appelsagen samt de omkostninger, de har afholdt under sagen i første instans.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Anden Afdeling):

1) Den af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans afsagte dom af 12. juli 2005, De Bry mod Kommissionen (sag T-157/04), ophæves delvis, for så vidt Retten herved annullerede Kommissionens omtvistede afgørelse

af 26. maj 2003 om stadfæstelse af Joël De Brys karriereudviklingsrapport for tidsrummet fra den 1. juli 2001 til den 31. december 2002 på grund af tilsidesættelse af retten til kontradiktion, som er sikret ved artikel 26 i vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber, og følgelig på grund af manglende sammenhæng mellem visse beskrivende kommentarer og den hertil svarende karakter for så vidt angår kritikken om manglende overholdelse af arbejdstiden.

2) **Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber frifindes.**

3) **Hver part bærer sine egne omkostninger i forbindelse med nærværende appelsag samt de omkostninger, hver part har afholdt under sagen i første instans.**

Underskrifter